

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 19 februari 1936 kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om viss ändring av 8 § i lagen om kommunalstyrelse på landet.

Uti en inom andra kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 286, av herr *Bengtsson* i Kullen hemställes, »att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av 8 § i 1930 års lag om kommunalstyrelse på landet, att skyldighet för kommun att införa kommunalfullmäktige obligatoriskt inträder vid ett invånarantal av mera än 1 000».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

I lands- eller stadskommun med mera än 1 500 invånare skall den kommunen tillkommande beslutanderätten, med vissa undantag, uppdragas åt fullmäktige. Har kommunens invånareantal nedgått till 1 500 eller därunder, skall beslutanderätten fortfarande utövas av fullmäktige, därest icke stämman resp. allmän rådstuga annorlunda besluter. Kommun med 1 500 invånare eller därunder äger åt fullmäktige uppdraga beslutanderätten. Förslag om upphävande av sådant beslut får icke väckas förrän fyra kalenderår förflutit sedan fullmäktige trädde i verksamhet och skall, om det godkännes, tillämpas från utgången av det kalenderår, varunder godkännandet vunnit laga kraft.

Förefintligheten av representativt system i den borgerliga kommunen medför, där denna sammanfaller med skoldistrikt, enligt lagen om skolstyrelse i vissa kommuner skolärendenas överflyttning från den kyrkliga till den borgerliga kommunen.

I samband med den allmänna kommunallagsrevisionen år 1930 framfördes inom riksdagen motionsvis förslag om sänkning av den befolkningssiffra, vid vilken representativt system i den borgerliga kommunen skall vara obligatoriskt. Konstitutionsutskottet framhöll i anledning härav (utlåtande nr 30 sid. 30), att det funne en vidsträcktare obligatorisk tillämpning av det representativa systemet inom den borgerliga kommunen icke vara påkallad. Utskottet avstyrkte därför förslagen, vilka också avslogos av riksdagen. Sedermera uttalade utskottet år 1934 (utlåtande nr 9), i anledning av väckta förslag om att fullmäktigesystemet borde göras obligatoriskt i alla kommuner oberoende av deras storlek, bl. a. att något mera allmänt krav icke framkommit om sänkning av det befolkningstal, vid vilket representativt system för närvarande vore obligatoriskt i kommun, varför tiden

då ännu icke ansågs vara inne att till förnyad prövning upptaga sistnämnda spörsmål.

Fullmäktigesystemet är numera infört i samtliga städer i riket och i omkring hälften av landskommunerna, representerande något över sju tiondelar av landsbygdens invånare. Landskommuner med fakultativt fullmäktigesystem utgjorde vid 1919 års kommunala val 67, vid 1920 års val 82, vid 1922 års val 117, vid 1926 års val 147, vid 1930 års val 192 och vid 1934 års val 274. Härav framgår, att kommunerna frivilligt allt mera övergå till det representativa systemet. Med hänsyn härtill och då något mera allmänt behov av en lagändring på området icke synes hava gjort sig gällande, saknar utskottet för närvarande anledning till ett förändrat ståndpunkts-tagande till den i motionen väckta frågan. Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 februari 1936.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: Herrar Reuterskiöld, Hallén, Gustaf Adolf Björkman*, David Pettersson*, Källman, Carl Lindmark, John Björck, Karl August Johanson, Nils Andersson, Rahmn*, Anders Andersson, Andersson i Igelboda, Fast*, Olsson i Mora, Ewald Lindmark*, Andersson i Malmö*, Lundqvist*, Eriksson i Toftered*, Nilsson i Karlstad* och Nilsson i Göteborg*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr Reuterskiöld som, med instämmande av herr Eriksson i Toftered, anfört:

»Såsom statistiken i utskottets utlåtande utvisar kan ej längre den tveksamhet vidhållas, som tidigare rätt angående inställningen i landsbygdens smärre kommuner till frågan om fullmäktige eller stämma. Tvärtom visar denna, att fullmäktigesystemet rent principiellt vinner allt större terräng å landsbygden. Det måste då anses rimligt och riktigt, att hinder för denna utveckling, som resas genom missbruk av bestämmelsen om 1 500 invånare som undergräns för en obligatorisk fullmäktiginstitution, genom lagstift-

ningen undanröjas. Detta kan ske på två sätt: antingen genom nedsättning av siffran 1 500, vilket torde vara liktydigt med motionärens yrkande om nedsättning till 1 000, då knappast något annat tal här kan med skäl ifrågasättas, eller genom borttagandet av varje siffermässig gräns och fullmäktiginstitutionens förvandling till överallt obligatorisk. Detta senare lär icke f. n. böra ifrågakomma, men då innebär ett bifall till motionen, att man vidtager den enda ändring som återstår såsom möjlig. Motionen avser emellertid endast kommunalstyrelselagen för landet; utskottet hade visserligen kunnat i anledning av densamma föreslå motsvarande ändring jämväl i kommunalstyrelselagen för stad, men då sådan rätt ej tillkommer reservant, kan något yrkande om bifall till motionen sådan den föreligger icke nu göras, sedan utskottet avslagit yrkande om dylikt initiativ.»